

LIKABEHANDLINGSPLAN FÖRSKOLAN LAMMET

LÄSÅRET 2011–2012

Innehållsförteckning:

Definition av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling	sid 3 - 4
Vision, vad säger styrdokumenterna	sid 5 - 7
Mål, hur vi arbetar med målen, uppföljning och utvärdering av målen	sid 8
Förebyggande arbete	sid 9
Åtgärder	sid 10 - 14
Dokumentation och uppföljning	sid 15

Allmänt om handlingsplanen.

Handlingsplanen gäller för ett läsår. Utvärdering och revidering av planen sker årligen i juni månad. Senast reviderad 110601. Rektor ansvarar för utvärderingen.

Arbetslaget för förskolan har ansvar för att informera barnen och föräldrarna om förskolans likabehandlingsplan. Arbetet med att skapa en bra arbetsmiljö på förskolan är ett ständigt pågående arbete för alla verksamma i förskolan, både barn och vuxna.

Informationen om vårt arbete mot diskriminering och annan kränkande behandling lämnas vid inskolningen samt vid föräldramöte varje läsårsstart. Arbetslaget ansvarar för att detta sker.

Handlingsplanen förankras i förskolans/skolans samrådsgrupp, rektor ansvarar för att detta sker.

Följande förklaringar är hämtade ur ”En handledning för att utforma en likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i förskolan” utgiven av DO, Diskrimineringsombudsmannen, BEO, Barn- och elevombudet, och Skolinspektionen.

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Med **direkt diskriminering** menas att ett barn behandlas sämre än andra barn.

Man kan också diskriminera genom att behandla alla barn lika. Det är det som kallas **indirekt diskriminering**. Det sker när förskolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Trakasserier och annan kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag och knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- texter och bilder (teckningar, lappar och fotografier)

Trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionshinder
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller läggning
- ålder

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan vara att retas, mobbas, frysa ut någon, knuffas eller rycka någon i håret.

Vision

I förskolan skall alla känna sig trygga. Dit går alla utan rädsla för att bli utsatt för kränkande behandling eller mobbning.

Vad säger lagen?

” Inget barn och ingen elev ska ställas utan ett säkert, tydligt och aktivt skydd. Verksamheterna ska därför bedriva ett aktivt och målinriktat arbete för att förhindra och motverka alla former av kränkande behandling. Varje verksamhet ska ha en likabehandlingsplan. I den ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska ses över och följas upp varje år och vara ett ”levande” dokument i den meningen att den ska användas som ett aktivt verktyg i den dagliga verksamheten” (Skolverket i mars 2006).

Vad säger läroplanen?

Mål

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar

- öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar,
- förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra,
- sin förmåga att upptäcka, reflektera över att ta ställning till olika etniska dilemma och livsfrågor i vardagen,
- förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund och oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionsnedsättning, och
- respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö.

Riktlinjer

Förskollärare ska ansvara för

- att varje barn får sina behov respekterade och tillgodosedda och får uppleva sitt eget värde,
- att förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där barnen aktivt deltar, och
- att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i den egna barngruppen.

Arbetslaget ska

- visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat i förskolan, där samhörighet och ansvar kan utvecklas och där barnen får möjlighet att visa solidaritet,
- stimulera barnens samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra,
- lyfta fram och problematisera etiska dilemma och livsfrågor,
- göra barnen uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlande, och
- samarbeta med hemmen när det gäller barnens fostran och med föräldrarna diskutera regler och förhållningssätt i förskolan.

Vad står i kommunens jämställdhetsplan?

För att få ett jämställt tänkande bland barn ska förskolor

- ägna tid åt jämställdhetsfrågor vad gäller attityder till flickor respektive pojkar
- stimulera pojkar och flickor till otraditionella yrkesval
- sträva efter att undervisningsgrupperna ska ha både manliga och kvinnliga lärare
- anpassa lokaler och uterum efter pojkars och flickors olika behov av lek och rörelse
- bibringa barnen jämställda attityder genom en pedagogik genomtyrad av jämställdhet

Mål

- 1. Under året ska alla barn trivas och känna sig trygga på förskolan.**
- 2. Under året har alla barn, föräldrar och personal fått kännedom om likabehandlingsplanen och hur vi arbetar med den.**
- 3. Förskolan arbetar för att stoppa alla former av kränkande behandling.**

Så här arbetar vi för att nå målen.

- Under hela läsåret arbetar personalen med barnens trivsel och trygghet
- Under höstterminen genomför alla förskolor en trivselvecka.
- Under vårterminen genomför kulturskolan ett kultisprojekt på förskolorna för barnen födda 2007.
- Bok av Carina Wilke som används i arbetet: "Tilda med is och sol" för de äldre barnen, Maxböcker av Barbro Lindgren och Eva Eriksson används för de yngre.
- Likabehandlingsplanen presenteras för föräldrar vid inskolning, föräldramöten, utvecklingssamtal.
- Föräldrarna får en Likabehandlingsplan vid inskolningen.
- Likabehandlingsplanen finns tillgänglig på förskolan och på förskolans hemsida.

I vårt förebyggande arbete ingår också

- Vi uppmuntrar och uppmärksammar positiva beteenden och förmågan att sätta sig in hur andra känner och jobbar utifrån materialet ovan.
- Gemensamma umgängesregler utarbetas i dialog med barnen.
- Vi stärker gemenskapen på förskolan genom olika trivselaktiviteter som t.ex. midsommar-, vår-, höst-, lucia- och födelsedagsfest m.m.
- Samtalsstunder med barnen om att vara en god kamrat.
- Avslappning och massage.
- Gruppstärkande samarbetsövningar.
- Olika aktiviteter för att pröva och träna nya förmågor oberoende av kön.
- Vuxna finns bland barnen när det är lek ute och inne. Så att vi är närvarande och ser vad som händer i mötet med barnen.
- De vuxna på förskolan föregår med gott exempel och visar barnen hur man bör vara mot varandra.
- Vi arbetar aktivt för ett nära och gott samarbete. Vi jobbar alltid på en bra, öppen och direkt föräldrakontakt. Trygga föräldrar, trygga barn.
- Vi är lyssnande och lyhörda
- Vid information muntlig som skriftlig använda orden som finns med i vår likabehandlingsplan, som ex. kränkning, så att det blir ett bekant begrepp.

Uppföljning och utvärdering

- Inför varje utvecklingssamtal, 1 gång/termin, har personalen dokumenterat barnens trivsel på förskolan genom trivselsfrågor till barnen
- Fortlöpande observationer av barnens beteende och attityder sker av personalen och diskuteras vid arbetslagens planeringar.
- Efter trivselveckans genomförande våren 2011 utvärderas den.
- Kultisprojektet utvärderas efter genomförandet under våren 2011.
- I vårens brukarundersökning får personalen föräldrarnas syn på hur barnen trivs och om barnen känner sig trygga på förskolan.

Vad kan man göra hemma?

- Var observant på ditt barn. Prata med och lyssna på barnet om hur det har det med kamraterna.
- Prata om gott kamratskap och positivt ledarskap.
- Uppmuntra positiva sidor och undvik att ge skuld känslor
- Om du misstänker att ditt eller något annat barn utsätts för kränkande behandling prata alltid med personalen, så att vi blir medvetna om det och kan jobba med det.
- Det är av avgörande betydelse att hemmet och förskolan har en öppen dialog och känner stöd i varandra.
- Alla måste gemensamt ta ansvar för och arbeta för barnens trygghet och samhörighet.
- Om du upptäcker att ditt barn kränker andra är det oerhört viktigt att beteendet bryts direkt. Det är oerhört viktigt att beteendet bryts direkt. Att kränka någon innebär, om det inte stoppas, att barnet lär sig att man har rätt att bära sig illa åt mot andra.
- Kontakta personalen eller rektor.

Generell åtgärd vid kränkning

En kränkning är inte en objektiv handling, utan något som sker i relation två parter emellan. Det finns dels en avsikt att kränka (hos den som kränker) men viktigare är att beteendet bidrar till att den andre känner sig kränkt. Den som blir attackerad har också ett ansvar för sin reaktion. Tänk därför på det normala maktförhållandet. Den part som har mer makt har ett större ansvar för situationen. Vuxna har normalt mer makt än barn. Därför är det allvarigare när vuxna kränker barn än det omvända. När barn kränker (barn eller vuxna) måste vi hålla isär allmän uppfostring och åtgärd. Allmän uppfostring (dvs markering mot olämpligt beteende) är förebyggande arbete. Eftersom två parter är inblandade måste åtgärder riktas mot båda.

- Stöd till den kränkte
  - o Att återhämta sig
  - o Att hitta en bättre plattform för att stå emot kränkningar bättre
- Utredning för att förstå den kränkandes behov av att attackera. Utifrån det hjälpa honom/henne att hitta mer konstruktiva lösningar på sina problem.

Åtgärdsplan vid kränkande handlingar mellan barn

I det dagliga arbetet med barnen uppmärksammar vi när ett barn utsätts för kränkande behandling. De vuxna agerar som goda förebilder och ser till att de barn som utfört den kränkande behandlingen förstår handlingen som de utfört.

- Uppmärksamma, prata med barnen om vad de gjort
- Använda sig av "hur-frågor"
  - Hur kände du ?
  - Hur tänkte du ?
  - Hur tror du att den andre kände sig ?
  - Hur ska du göra för att kompiserna skall bli glad ?
- Barnen skall inte bara säga förlåt utan också göra förlåt. De vuxna ser till att det barn som utsatts för kränkning får upprättelse för det inträffade, genom tröst och genomgång av det inträffade.
- Vid upprepade tillfällen eller riktade mot ett och samma barn skall föräldrar och rektor informeras och vidare åtgärder, om behov finns, vidtagas.
Ansvar: Den som sett/hört
- Förskolans insatser skall dokumenteras

Åtgärdsplan när vuxna kränker barn

Som kollega och chef reagerar man och påtalar hur man upplever situationen.

- Samtal med berörd vuxen genomförs när barn eller förälder anser att kränkning har ägt rum
Ansvar: Den som kontaktats/rektor
- Åtgärder/resultat dokumenteras
- Uppföljning med barn/ föräldrar/vuxen sker inom en vecka
Ansvar: Den som genomfört samtalet
- Upplevelser att reagera på:
Bli kallad dumma saker
Skämt som sårar
Sarkasmer och ord som barnet inte förstår, men känner olust inför
Nedvärderande kommentarer
Jämförelser med kamrats prestationer
Fysiskt våld

Åtgärdsplan när barn kränker vuxna

- Samtal samma dag eller senast dagen efter med båda parter samt pedagog/ansvarig för barngrupp. Händelser dokumenteras
Ansvar: Kollega, rektor eller kurator
- Samtal med barnets föräldrar samma dag eller senast dagen efter.
Ansvar: Den utsatte, kollega eller rektor
- Om kränkningar upprepas, kallas barn och föräldrar till samtal där åtgärdsprogram upprättas.
Ansvar: Rektor

Åtgärdsplan när vuxna kränker vuxna

Beroende på vilka som är berörda kontaktas

Kollegor emellan	Rektor, skyddsombud
Chef-anställd	Skyddsombud, förvaltningsledningen

I båda fallen behövs hjälp av utomstående kompetens tex Personalavdelningen, Personalhälsovård, psykolog, kurator

Åtgärdsplan vid mobbning

- Vi angriper problemet omedelbart och informerar berörd personal
Ansvar: Den vuxne som sett/fått veta
- Enskilda samtal med den som är utsatt och den/de som utsätter
Ansvar: Ansvarig för barngrupp och den som sett
- Kontakta respektive föräldrar/föräldragrupp
Ansvar: Ansvarig för barngrupp
- Informera rektor
Ansvar: Ansvarig för barngrupp
- Utredda vad som hänt
Ansvar: Rektor
- Informera kurator
Ansvar: Rektor
- Resultat av åtgärder följs upp inom en vecka av berörda vuxna
- Om mobbning inte upphör kallar rektor de inblandade (barn, föräldrar, personal) till samtal
- Skolpsykolog kontaktas vid behov
- Handledning till personal vid behov
Ansvar: Rektor

Åtgärdsplan vid diskriminering mellan barn

- Vi angriper problemet omedelbart och informerar berörd personal
Ansvar: Den vuxne som ser/får veta
- Enskilda samtal med den som är utsatt och den/de som utsätter
Ansvar: Ansvarig för barngrupp och den som sett.
- Kontakta respektive föräldrar/föräldragrupp
Ansvar: Ansvarig för barngrupp
- Resultat av åtgärder följs upp inom en vecka av berörda vuxna
- Om kränkningarna upprepas kallar rektor de inblandade (barn, föräldrar, personal) till samtal
- Skolpsykolog kontaktas vid behov
- Handledning till personal vid behov

Åtgärdsplan när vuxna diskriminerar barn

- I de fall som personal diskriminerar har kollegor alltid ett ansvar att reagera och påtala vad lagen säger.
- Rektor kontaktas alltid i dessa fall av den som ser/hör att barn diskrimineras

Åtgärd: Rektor kallar den som diskriminerat till samtal.

Riskbedömning av hot och våldssituationer inom FML-områdets barnomsorg

Inom alla verksamheter kan det finnas en risk för intressekonflikter.

Förutom att våra barn kan uppträda hotfullt, finns även andra besökare i förskolan som kan uppträda så. Det kan vara föräldrar, äldre syskon eller andra utomstående som kommer till förskolan i olika ärenden.

Förebyggande arbete

Vår bas

I våra handlingsplaner mot kränkande behandling finns grunden till vårt arbete i att förebygga hot och våld.

I vår profession ligger att lotsa våra barn successivt till att växa i rollen som medmänniska. Att medvetandegöra om hur vi ska vara mot varandra för att få en trygg och lugn miljö.

Detta arbete pågår ständigt inom barnomsorgen.

Ett gott samarbete med hemmen och en bra kommunikation när det gäller barn med extra svårigheter att hantera sina handlingar är också viktigt.

Rutiner vid bråk

- Bedöm situationen
- Hur allvarlig är den?
- Behöver hjälp tillkallas?
- Är det en nödsituation?
- Behövs ett fysiskt ingripande eller kan man tala tillrätta?

Åtgärder enligt nedan i den ordning de behöver tillämpas. Förhoppningsvis stannar det vid första punkten. Skulle detta inte räcka tar man till övriga åtgärder.

Åtgärdsplan vid våld och hot mellan barn

- Vi angriper problemet omedelbart enligt rutin ovan och informerar berörd personal

Ansvar: Den vuxne som sett/fått veta

- Enskilda samtal med den som är utsatt och den/de som utsätter

Ansvar: Ansvarig för gruppen och den som sett

- Kontakta respektive föräldrar/föräldragrupp

Ansvar: Ansvarig för barngruppen

- Informera rektor

Ansvar: Ansvarig för barngrupp

- Utredda vad som hänt

Ansvar: Rektor

- Informera kurator

Ansvar: Rektor

- Resultat av åtgärder följs upp inom en vecka av berörda vuxna

- Om hot eller våld upprepas kallar rektor de inblandade (barn, föräldrar, lärare) till samtal

- Skolpsykolog kontaktas vid behov

- Handledning till personal vid behov

- Ev polisanmälan

Ansvar: Rektor

Åtgärdsplan när vuxna hotar utövar hot/ våld mot barn

- I de fall som personal hotar eller utövar våld har kollegor alltid ett ansvar att reagera och agera.

Ansvar: Rektor kontaktas alltid i dessa fall av den som ser/hör att barn hotas eller utsätts för våld.

Åtgärd: Rektor kallar den som utövat hot/våld till samtal.

Omplacering/avstängning övervägs

Rektor polisanmäler om så krävs.

- Kurator dokumenterar

Dokumentation

Dokumentationen av händelser, stora som små, är mycket viktig.
Följande saker dokumenteras:

- Datum
- Händelse
- Vilka var inblandade barn/vuxna
- Vilka åtgärder vidtogs
- Uppföljningar

Ansvar: Se respektive åtgärdsplan

Uppföljning

Uppföljning/revidering av Likabehandlingsplanen sker i slutet av varje läsår.

Ansvarig: rektor